

1. Programmastrategie: belangrijkste problemen en beleidsreacties

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt a), i) tot viii), en punt a), x), en artikel 22, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/1060 (GB-verordening)

Inleiding

De transitie naar een klimaatneutrale en circulaire economie in 2050 vormt één van de belangrijkste beleidsdoelstellingen van de Europese Unie en van Nederland. Doelstellingen op het versneld afbouwen van broeikasgasemissies leiden in de economie tot een versnelling in het terugdringen van het gebruik van fossiele brand- en grondstoffen en het omvormen van de bestaande industrie naar duurzame productievormen of uitfasering van de industriële activiteiten. Daar waar die omvorming niet mogelijk is, is er behoefte aan nieuwe economische verdienmodellen. Deze diversificatie van de economie vindt in sommige regio's al plaats; in andere regio's moet deze diversificatie nog van de grond komen. Bij zowel de omvorming, als diversificatie van de economie ziet Nederland innovatie een belangrijk instrument om tot de transitie te komen.

De transitie heeft grote invloed op de banen en benodigde vaardigheden van mensen. Huidige en toekomstige werknemers moeten nieuwe vaardigheden en kennis opdoen, zodat zij in de toekomst de voor deze transities noodzakelijke vacatures passend kunnen vervullen in de getroffen regio's en industrieën. Gerichte interventies op de arbeidsmarkt en scholing vormen dan ook belangrijke randvoorwaarden om een succesvolle en inclusieve klimaattransitie door te zetten, en zijn bepalend voor de snelheid, kosten en draagvlak van de klimaattransitie. Deze randvoorwaarden vragen in verschillende gebieden nog extra aandacht om een succesvolle en rechtvaardige transitie tot stand te brengen.

Nederland benut het Fonds voor een rechtvaardige transitie (Just Transition Fund of JTF) om de sociaaleconomische gevolgen van de verschillende transities (omvorming en diversificatie van de economie, en een veranderende arbeidsmarkt) op te vangen.

JTF Nederland richt zich op rechtvaardige transitie in zes zwaarst getroffen gebieden

Nederland zet het JTF in voor zes regio's (vijf individuele NUTS3-gebieden plus drie NUTS3-gebieden in Groningen gebundeld tot één JTF-regio) die op basis van analyses relatief het zwaarst worden getroffen in de omslag naar een klimaatneutrale en circulaire economie. De focus van deze analyse ligt op de NUTS3-gebieden die in de overgang naar een klimaatneutrale samenleving grote veranderingen ondergaan, met ernstige sociale en economische effecten. Uitvoerige toelichting en cijfermatige motivering zijn opgenomen in de transitieplannen voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling (TJTP's) bij dit programmadocument.

Zie Tabel 1 in Bijlage 3.0: Plan voor rechtvaardige transitie H1

De zes geselecteerde regio's voor JTF in Nederland betreffen: provincie Groningen (NUTS 3-gebieden Oost-Groningen, Delfzijl en Omgeving en Overig Groningen) en gemeente Emmen, IJmond, Groot-Rijmond, Zeeuws-Vlaanderen, West-Noord-Brabant en Zuid-Limburg. Deze zes regio's dragen bijna 80% van de nationale CO2-reductieopgave van de

Met opmerkingen [FM1]: Dit zijn nu 47.800 tekens. Past dit?

industrie. De regio's zijn kwetsbaar vanwege het belang van de energie-intensieve sectoren in de economie en kennen een economie die zich in korte tijd moet vernieuwen en diversifiëren. Deze kwetsbaarheid wordt nog extra verzaamd door onderliggende sociaaleconomische problematiek, zoals relatief hoge (langdurige) werkloosheid en demografische problemen. Regio's met reeds aanwezige sociaaleconomische problemen kunnende transitie minder goed opvangen.

De voorgedragen regio's kennen binnen deze algemene kenmerken hun eigen specifieke problematiek en uitdagingen die per regio in de respectieve hoofdstukken van het TJTP worden geduid. Iedere regio zet het JTF in om de verschillende transities te begeleiden met als ultieme doel het behoud van werkgelegenheid en voldoende geschikt (toekomstig) menselijke kapitaal om de transities tijdig te voltooien.

Maatschappelijke uitdagingen: impact van klimaattransitie-opgave

Klimaatverandering is de uitdaging van de huidige generatie. Nederland en de EU nemen maatregelen om de klimaatverandering te verminderen en de gevolgen op te vangen. Het doel is om in lijn met de Europese Klimaatwet in 2050, klimaatneutraal te zijn. Hiervoor moet de uitstoot van broeikasgassen sterk worden verminderd. De Europese Klimaat Wet verplicht lidstaten met haar beleidsplan Fit-for-55 naar een vermindering in CO₂-emissies met van tenminste 55% in 2030 (in vergelijking met 1990) en klimaatneutraal in 2050. De nieuwe Nederlandse regering (Rutte IV) zet, om deze doelstellingen te halen, in op een nog hogere reductiedoelstelling (circa 60% CO₂-emissiereductie in 2030) en stelt daarmee hogere ambities dan de Europese streefwaarden. Er komt een nationaal klimaat- en transitiefonds van €35 miljard voor de aankomende tien jaar om de klimaatdoelstellingen te realiseren.

De nieuwe Kabinetplannen voor het klimaat moeten nog verwerkt worden in al bestaand beleid waaronder het Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan (INEK) 2021-2030. Doelstellingen van het huidige INEK zijn o.a. het realiseren van 49% broeikasreductie ten opzichte van 1990 en bijdragen aan 32% hernieuwbare energie in 2030. Deze inzet zal ook bijdragen aan een betere en schonere luchtkwaliteit. Het INEK is gebruikt als basis voor het opstellen van het JTF plan. Hiermee draagt het JTF ook actief bij aan de realisatie van het SDG 9: industrie, innovatie en infrastructuur.

In het INEK zijn ook de doelstellingen van het Nederlandse Klimaatplan opgenomen. Het klimaatplan beschrijft de Nederlandse aanpak voor het bijdrage aan doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs. In het klimaatplan wordt beoogd in vijf sectoren Elektriciteit, Mobiliteit, Industrie, Gebouwde Omgeving en Landbouw en landgebruik de reductie van 49% (inmiddels 55%) te realiseren. Het JTF sluit aan bij de lange termijn strategie van deze plannen door met name de negatieve gevolgen van de sectoren elektriciteit en industrie te mitigeren in de zwaarst getroffen regio's. Het gaat hierbij vooral om:

- het verbod op het opwekken van elektriciteit door kolen vanaf 2030

- het vormgeven van maatregelen als procesefficiency, energiebesparing, CCS, elektrificatie, gebruik van waterstof en de versnelling van de circulariteit in de industrie.

Nederland ondergaat derhalve een ingrijpende klimaattransitie: het gebruik van fossiele brandstoffen wordt uitgefaseerd ten gunste van hernieuwbare energie. Ook is er een ingrijpende grondstoffentransitie gaande: het gebruik van fossiele grondstoffen wordt afgebouwd en

hier komen duurzame alternatieven (circulair, bio-gebaseerd) voor in de plaats. Ten derde worden er nieuwe waardenketens opgebouwd. De uitfasering van fossiele brand- en grondstoffen komt in Nederland naar voren in de stopzetting van de gaswinning in Groningen op termijn, maar ook in de sluiting van alle kolencentrales in Nederland tot aan 2030, de omschakeling naar duurzame brandstoffen en in het afbouwen van de fossiel gestuurde productieprocessen in de Nederlandse chemie- en (staal)industrie.

De opgave voor de industrie vereist een toekomstgerichte publiek-private aanpak waarbij het bedrijfsleven investeert in een duurzame toekomst op basis van intensieve samenwerking tussen (MKB-)bedrijven, en de overheid die gericht faciliteert en ondersteunt met focus op creatie van (nieuwe) waarden.

Het uitfaseren van fossiele productieprocessen als gevolg van de transitie naar klimaatneutraliteit leidt tot grote sociaaleconomische effecten in de regio's waar de genoemde industriecusters in gelegen zijn. Door het verlies van fossiele werkgelegenheid dreigen zeer belangrijke werkgevers voor de regio's te verdwijnen en werknemers hun huidige banen te verliezen. Om dit te compenseren wordt ook ingezet op diversificatie van de economie en nieuwe economische kansen die de transitie ook biedt: nieuwe, duurzame bedrijvigheid in de regio's aantrekken en ontwikkelen, om zo toekomstbestendige banen te creëren en nieuwe economische sterkten te ontwikkelen.

Naast baanverlies als gevolg van de klimaattransitie zal veel van het bestaande werk in karakter veranderen. Dit betekent voor de mensen dat zij andere vaardigheden nodig hebben voor het uitvoeren van het werk. Anderzijds heeft de transitie het positieve effect van nieuwe banen, maar is voor de invulling van die nieuwe banen wel om- en bijscholing van werknemers en werkzoekenden (waaronder jongeren) nodig. Momenteel is voldoende en passend opgeleid personeel echter een groot knelpunt. Alleen een eerlijke en inclusieve transitie heeft kans op slagen en zal sociaal aanvaardbaar zijn voor iedereen. Het JTF is een belangrijk vehikel om een inclusieve transitie mogelijk te maken, door ook te investeren in groepen die geraakt worden door de klimaattransitie. Daarbij kan het gaan over mensen die bedreigd worden met het verlies van hun baan als gevolg van de transitie en mensen die op zoek zijn naar werk en waarbij de ontstane werkgelegenheid door de transitie een kans biedt om aan het werk te komen.

Met het JTF wordt een bijdrage geleverd aan het opvangen van de negatieve impact van de transitie op sociaaleconomisch gebied. Daarbij gaat het om investeringen die nadrukkelijk

een eerlijke en duurzame transitie bevorderen. Inzet van het JTF versnelt de gestarte transitie.

Tekortkomingen van de markt

Alle JTF-gebieden – gebieden met een hoge mate van productie en/of verwerking van fossiele grond- en brandstoffen – hebben te maken met industriële clusters die in het verleden keuzes hebben gemaakt als resultaat van hun structurele eigenschappen, die van grote invloed zijn op de keuzes die nu gemaakt moeten worden. Deze zgn. padafhankelijkheid doet zich voor aan de productiekant, d.w.z. de kant van de bedrijven, maar ook op de arbeidsmarkt, waar het de kennis en vaardigheden van mensen/werkenden betreft.

Aan de productiekant (incl. ketens toelevering en afzet) is sprake van een decennialange specialisatie in productieprocessen en hoge verzonken kosten in productiesites. Juist in de energie-intensieve delen van de fossiele economie zijn schaalvoordelen een belangrijke factor, reden waarom de (petro)chemie, staalproductie en andere procesindustrieën ruimtelijk ook zo sterk zijn geconcentreerd. Die concentratie heeft marktvoordelen, maar die slaan in de transitie om naar een sterk regionaal nadeel en grote kwetsbaarheid. Er is op een regionaal schaalniveau sprake van een soort 'lock-in'-effect: aanpassing van individuele bedrijven/actoren vraagt eigenlijk aanpassing van een heel systeem en de randvoorwaarden daarvoor. Denk voor dat laatste bijvoorbeeld aan de beschikbaarheid van voldoende duurzame stroom en groene waterstof. Vanwege de hoge kosten hebben bedrijven de neiging om de bestaande waardeketens maximaal te gebruiken en reageren zij relatief traag op veranderende maatschappelijke eisen en veranderingen in de marktvraag.

Ook op de arbeidsmarkt is sprake van padafhankelijkheid. In de JTF-gebieden zijn er veel werkenden met 'fossiele' specialisaties. Dat maakt (delen van) de beroepsbevolking in die regio's kwetsbaar voor de effecten van de transitie. De bestaande kennis en vaardigheden van werkenden dreigen verouderd te raken en kunnen zonder om- en bijscholing niet vanzelfsprekend in hetzelfde bedrijf of elders worden ingezet.

De markt voor human capital werkt niet perfect. Enerzijds blijken veel werknemers in Nederland pas in beweging te komen als hun baan daadwerkelijk verdwijnt. Anderzijds ontbreekt het veel mensen aan inzicht in noodzakelijke veranderingen door gebrek aan arbeidsinformatie, onvoldoende tijd en middelen om te reageren op veranderingen en het ontbreken van een passend scholingsaanbod door traag reageren van opleidingen op marktveranderingen. De klimaattransitie kan alleen maar succesvol zijn als nú op de veranderende arbeidsmarktbehoeftes wordt geanticipeerd (SER: Handreiking RES en arbeidsmarkt, 2020). Dit vraagt om een grote transitie op de arbeidsmarkt.

In een perfecte arbeidsmarkt zouden geografische overschotten op de arbeidsmarkt gemakkelijk kunnen worden geabsorbeerd in andere gebieden en/of sectoren waar juist veel arbeidsvraag is. Doordat competenties nog veelvuldig sectorgebonden zijn, is die sectorale uitwisseling geen vanzelfsprekendheid: de werknemer in de gaswinning kan zonder omscholing niet worden ingezet in de zorg. Maar ook geografisch is de arbeidsmarkt in de praktijk sterk gecompartmenteerd, zeker voor lager- en middelbaar opgeleiden. Daar komt nog bij dat ook Nederland gekenmerkt wordt door een beperkte interregionale mobiliteit: de

sociale binding van werkzoekenden is van grote invloed op hun regionale arbeidsmobiliteit, zelfs als zij hun baan verliezen doordat hun werkgever de deuren sluit (Dahl & Sorenson, 2010, Huttenen e.a., 2015). Werkzoekenden zoeken binnen pendelafstand van hun woonplaats een nieuwe baan. Dit heeft impact op vacatures die zich niet binnen pendelafstand van de woonplek bevinden (PBL 2020). Dat impliceert ook dat de (arbeidsmarkt)problemen in de JTF-gebieden in dezelfde regio's moeten worden opgelost.

De JTF-gebieden in Nederland hebben als gemeenschappelijk kenmerk dat ze relatief zwaar getroffen worden door de gevolgen van de klimaattransitie. Innovatie en diversificatie zijn logische ingrediënten van de benodigde aanpassingsstrategie. Een conclusie die ook de Europese Commissie trekt in haar Landverslag Nederland 2020 (zie hieronder). Maar bij innovatie is ook sprake van marktfalen. De risico's ervan zijn hoog voor bedrijven en het kan moeilijk zijn om de baten ervan te verzilveren.

Voor de klimaattransitie is in de energie-intensieve sectoren ook een andere infrastructuur nodig, bijvoorbeeld pijpleidingen voor (groene) waterstof. Daarbij kunnen investeringen te hoog zijn voor een individueel bedrijf, terwijl coördinatie en samenwerking leiden tot hoge transactiekosten. Ook doet zich hierbij een vraagstuk voor wie de eerste stap zet: er dient voldoende vraag te zijn om de aanleg van infrastructuur haalbaar te maken, maar de benodigde schaal kan alleen worden bereikt als de infrastructuur er is.

Investeringsbehoeften, complementariteit en synergie

Investeringsbehoeften

Het JTF richt zich op een rechtvaardige transitie en het tegengaan van de negatieve gevolgen ervan voor economie, mensen en milieu. Uit bovenstaande analyses volgt logischerwijs dat de JTF-strategie gericht moet zijn op vernieuwing van de economie. Die vernieuwing kan vanuit de regionale innovatiestrategieën voor slimme specialisatie (RIS3) gaan om innovatie redenerend vanuit de bestaande bedrijvigheid, maar ook vernieuwing in de vorm van diversificatie en nieuwe bedrijven. De strategie voor de periode 2021-2027 is missiegedreven en sluit aan op het nationale en Europese innovatiebeleid, dat gericht is op een slimme economische transformatie. Kernelementen zijn daarbij het verder doorontwikkelen en implementeren van sleuteltechnologieën, digitalisering en snellere toepassing van kunstmatige intelligentie in processen, het opschalen van het MKB en het ontwikkelen van menselijk kapitaal op alle niveaus voor de transitie. Doel is om de missies en transities naar een nieuwe circulaire CO2 neutrale maatschappij op grote schaal echt voor elkaar te krijgen. Alle TJTP's die ten grondslag liggen aan dit JTF programma dragen hier naadloos aan bij. Zie de regionale hoofdstukken voor een uitgebreidere toelichting op de samenhang tussen RIS 3 en JTF.

Complementariteit en synergie

De JTF-strategie is eigenstandig, maar staat uiteraard niet op zichzelf en is ingebed in de (inter)nationale beleidscontext waarbij het klimaat akkoord van Parijs is doorvertaald in Europese- en Nederlandse wetgeving, en het Nederlandse klimaatbeleid (INEK NKA). Dit staat ook beschreven in hoofdstuk 1 van het TJTP. Het INEK, het NKA en de Cluster

Energie Strategieën (CES) voor de (industrie)gebieden (de JTF-gebieden zijn belangrijke uitsnedes uit de CES-gebieden) zijn hierbij belangrijke kaders

Er is sprake van een complementaire inzet ten opzichte van meerdere Europese subsidieprogramma's zoals: Herstel- en Veerkrachtplan (RRF), Horizon Europe, Innovation Fund, CEF, Life, Interreg en de EFRO- en ESF+-programma's.

De EFRO-programma's, gebaseerd op RIS3-strategieën, hebben een ruimere geografische scope en richten zich op bredere maatschappelijke uitdagingen dan de (gevolgen van de) klimaattransitie alleen. In innovatietermen is er mogelijk sprake van enige overlap, maar is de financieel meer geconcentreerde inzet van het JTF gericht op grotere projecten en een eerste opschaling als middel voor het opvangen van de negatieve impact. De arbeidsmarktinzet in JTF is veel gericht op om- en bijscholing van werkenden en het aantrekken van jongeren, waar het ESF zich meer op inactieven en doelgroepen met afstand tot de arbeidsmarkt richt. In relatie tot het RRF richt het RRF pakket zich op het realiseren van structurele hervormingen op de arbeidsmarkt voor de gehele Nederlandse arbeidsmarkt en het stimuleren van Leven Lang Ontwikkelen over alle sectoren. Het JTF is specifiek gericht op het stimuleren van de arbeidsmarkt door middel van scholing en het versterken van de opleidingsinfrastructuur in die regio's en daarbinnen de sectoren die het meest geraakt worden door de klimaattransitie. Waar het gaat om de RRF investering voor de human capital aanpak op het gebied van waterstof wordt gewerkt aan een complementaire aanpak.

Voor de coördinatie tussen ESF+ en het JTF is de BA gelijk aan de BA bij ESF+ en hiermee wordt geborgd dat de inzet van de ESF+ middelen en de JTF-middelen (gericht op specifieke regio's geraakt door de klimaattransitie)complementair aan elkaar is en er geen sprake is van dubbelfinanciering. Binnen het ministerie van SZW vindt tevens coördinatie van het ESF+ en het JTF plaats doordat de beleidsmatige verantwoordelijkheid bij dezelfde beleidsdirectie (PDV) is belegd. Op regionaal niveau zijn de arbeidsmarktregio's vertegenwoordigd in de stuurgroepen, zodat ook daar de relatie tussen ESF+ en JTF tot stand komt.

Voor de coördinatie van het RRF zijn de beleidsdirecties van de verantwoordelijke ministeries verantwoordelijk voor de coördinatie van de beleidsprioriteiten. De intermediaire instanties zijn verantwoordelijk voor de controle op dubbelfinanciering binnen het JTF. Indien er het risico op dubbelfinanciering is, zal afstemming plaatsvinden tussen de beleidsdirectie van het ministerie EZK en II om dubbelfinanciering te voorkomen. De BA houdt in het algemeen toezicht op de wijze waarop de risico's op dubbelfinanciering worden gemitigeerd door de II's.

De gekozen governance zorgt voor een optimale balans tussen nationale regie en afstemming en regionaal maatwerk. Omdat bij de regionale Intermediaire Instanties (II's, zie verder hoofdstuk 5 Programma-autoriteiten) de informatie over projecten uit verschillende programma's samenkomen, hebben die – naast de coördinerende provincies en betrokken (centrum)gemeenten - ook een belangrijke rol in het zorgdragen voor de financiële

engineering van projecten, het borgen van complementariteit en het optimaliseren van de synergie tussen de inzet uit verschillende fondsen.

Landenspecifieke aanbevelingen

Nederland tracht met het JTF een aantal aandachtspunten uit de landenspecifieke aanbevelingen van 2019, 2020 en 2022 aan te pakken. Het programma sluit aan bij de Europese adviezen om het innovatievermogen van de Nederlandse economie te versterken door investeren in onderzoek en ontwikkeling en innovatie mogelijk te maken (2019), investeren in gekwalificeerde vakmensen in de techniek (2019 & 2020), en het verbeteren van de inzetbaarheid van mensen aan de rand van de arbeidsmarkt (2019 & 2020). Ook draagt het JTF direct bij aan aanbeveling drie van het landenspecifieke rapport 2020: investeringen die toespitsen op de groene en digitale transitie. Het draagt verder bij aan het tegengaan van de negatieve gevolgen van de hoge arbeidsmarktkrapte in Nederland voor het realiseren van de transitie (2022). Ook levert het JTF een belangrijke bijdrage aan het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen (2022) en kan het een stimulans geven aan het vergroten van publieke investeringen in de groene transitie (2022).

Ook de selectie van de zes gebieden in Nederland is mede gebaseerd op bijlage D in het Landverslag Nederland 2020 (SWD (2020) 518 final). Het Landverslag duidt dat Groningen, het Noordzeekanaal, Rotterdam en West-Brabant, Zeeuws-Vlaanderen en andere zones in Zeeland, en Zuid-Limburg voor belangrijke uitdagingen staan om de broeikasgasemissies terug te dringen, waaronder de omschakeling naar het gebruik van hernieuwbare energiebronnen. Echter, er bestaat een goede basis in de regio's om door innovatie de CO₂-emissies terug te dringen en voor de ontwikkeling van alternatieve duurzame economische activiteiten. De klimaattransitie zal de nodige impact hebben op de arbeidsmarkt van de regio's, met name doordat werkgelegenheid verschuift naar opkomende sectoren en er behoefte is aan om- en bijscholing van werknemers en werkzoekenden.

Nederland volgt het advies uit het Landverslag om het JTF in te zetten op: onderzoek en innovatie, de aanleg van technologie en infrastructuur voor betaalbare schone energie en brandstoffen, en de om- en bijscholing van werknemers en werkzoekenden. Dit wordt in de TJTP's vertaald in de volgende drie sporen:

1. Vernieuwing en versterking van de regionale economie;
2. Investeren in technologie, systemen en infrastructuur;
3. Een wendbare en weerbare beroepsbevolking.

Uitvoering: administratieve capaciteit, bestuur en vereenvoudiging

De Beheerautoriteit heeft veel ervaring met de uitvoering van ESF-programma's uit voorgaande periodes en heeft toereikende personele middelen en voldoende administratieve capaciteit voor het beheer van het programma. De beheerautoriteit richt zich met name op de regio-overstijgende zaken en de acties die voortvloeien uit het monitoringcomité. Daarnaast zal de beheerautoriteit de contacten onderhouden met de Europese Commissie. De afbakening met de regionale uitvoeringsinstanties (II's) zal middels een (uitvoerings-) convenant worden bekrachtigd.

De BA heeft op basis van de rolverdeling tussen de BA en de II de benodigde bestuurlijke capaciteit vastgesteld. De BA, verantwoordelijk voor het governance van het programma, maakt een toezichtsplan om toezicht te houden op de aan de II's gemandateerde taken. In het toezichtsplan van de BA wordt o.a. ook aandacht besteed aan het strategisch gebruik van openbare aanbesteding. Er worden controleprogramma's en werkprogramma's opgesteld cf. het toezichtsplan. In deze programma's zullen vragen worden opgenomen om dit te toetsen. De II's zullen dit tevens implementeren in hun controleprogramma's en werkprogramma's.

Vanuit de beheerautoriteit worden drie Intermediaire Instanties (II's) aangewezen. Deze drie II's zijn de uitvoeringsorganisaties die tevens de EFRO-programma's uitvoeren in Nederland. Het betreft hier de uitvoeringsorganisatie voor Noord Nederland (SNN), West Nederland (gemeente Rotterdam) en Zuid Nederland (Provincie Noord-Brabant, afdeling Stimulus Programmamanagement). Deze organisaties hebben een uitgebreid track record met het uitvoeren van Europese programma's.

Al langere tijd is het terugdringen van administratieve lasten voor begunstigden in de verantwoording van de verkregen middelen, een belangrijk doel in Nederland. De afgelopen 10 jaar zijn steeds stappen gezet in standaardisering en vereenvoudiging. Binnen de Europese structuur- en investeringsfondsenprogramma's (ESIF) worden voor periode 2021-2027 opnieuw vereenvoudigingen doorgevoerd, bijvoorbeeld met vaste uur- en maandtarieven voor loonkosten van begunstigden. Daarnaast is een aparte SCO toegevoegd voor kleine kosten derden. Binnen het JTF-programma wordt bestaande (EFRO- en ESF-)regelgeving overgenomen en zal ook gekeken worden naar toepassing van deze vereenvoudigingen.

Bij de projectselectie zullen criteria worden gebruikt ten gunste van "groene" oplossingen. Deze criteria zullen worden aangepast aan de aard van de interventie en zo breed mogelijk worden toegepast.

Lessen uit het verleden

Het JTF-programma is een nieuw programma. Binnen Nederland is voor zowel de programmering als de uitvoeringsorganisaties nauw aangesloten op de bestaande structuren in (decentrale) uitvoering van de Europese structuur- en investeringsfondsen. De lessen die hierin zowel op nationaal als op regionaal niveau zijn opgedaan, met name in de uitvoering van ESF+ en EFRO, klinkend door in de aanpak van JTF Nederland. Voor beschrijving van lessen uit het verleden onder andere programma's in Nederland, wordt verwezen naar die betreffende programmadocumenten van het nationale ESF+ 2021-2027 en de vier landsdelen EFRO 2021-2027.

Programma JTF Nederland 2021-2027: transitieproblemen in de territoriale plannen

Nederland zet met het JTF-programma in op drie samenhangende sporen, die in elk van de regionale JTF-programma's terugkomen, maar die per regio andere accenten kennen. De regio's kiezen voor een integrale aanpak van de opgaven waarbij activiteiten onder verschillende sporen met elkaar – en waar van toepassing ook met andere programma's – in

samenhang geprogrammeerd worden. De zes regio's worden gekenmerkt door een transitie naar nieuwe productieprocessen in de industrie en chemie, die een complete ombouw van waardeketens vergt en directe impact heeft op directe en indirecte banen.

In de provincie Groningen en gemeente Emmen heeft bovendien de stopzetting van de gaswinning op korte termijn een enorme economische en sociaal-maatschappelijke impact op de regio. Dit vindt plaats in een regionale context waarin het maatschappelijke ongenoegen als gevolg van de afhandeling van de gaswinningschade een grote rol speelt. Het JTF wordt in deze regio daarom ook ingezet om een nieuw toekomstperspectief aan de inwoners te bieden.

De drie sporen van JTF in Nederland zijn:

1. Investerings in de vernieuwing en versterking van de regionale economie.

Doel van dit spoor is om te komen tot nieuwe, toekomstbestendige banen in de JTF-regio's, om daarmee het verlies van fossiele banen op te vangen. Dit gebeurt grofweg op twee manieren:

- door de economische basis in fossiele industrie en energie van de regio's te benutten als basis voor een duurzame industrie met nieuwe, toekomstbestendige banen (het gaat hierbij om een volledige transformatie van de sector);
- door op basis van de RIS3 de regionale economie te vernieuwen (diversificatie) en te versterken (specialisatie), om zo toekomstbestendige banen te creëren.

Het JTF ondersteunt deze ontwikkeling, waarbij elke JTF-regio specifieke speerpunten kent en een op maat gekozen set acties uitvoert. In het algemeen is de inzet om te investeren in kleine en middelgrote ondernemingen die bijdragen aan economische diversificatie en modernisering, in de oprichting van nieuwe bedrijven, in onderzoek en innovatie en in digitalisering. Waar relevant is in het TJTP aangegeven of en waar steun aan grote bedrijven aan de orde is.

In Zeeland is er sprake van productieve investeringen in grootbedrijven in de chemie. De noodzaak hiertoe zit in de economische structuur van het JTF-programmagebied (Zeeuws-Vlaanderen en Vlissingen-Oost): de chemische industrie is relatief een zeer belangrijke werkgever, en deze hangt sterk af van enkele grootbedrijven. Anders dan in andere regio's is er in Zeeland veel minder sprake van een netwerk van mkb-ers om deze grootbedrijven heen. Ook heeft de regio een minder groot 'natuurlijk vermogen' tot het creëren van banen, mede als gevolg van de perifere ligging. Ondersteuning van het grootbedrijf bij het overkomen van deze tekortkomingen is noodzakelijk voor de creatie van toekomstbestendige banen in de groene chemie in de regio.

In West-Brabant en Zuid-Limburg is er sprake van productieve investeringen in het grootbedrijf voor zover deze passen binnen de investeringen schone en hulpbronnefficiënte technologieën (netto-nul technologieën) zoals bedoeld in de STEP-verordening die zijn bedoeld in artikel 2 van Verordening (EU) 2024/795.

Zie ook de regionale hoofdstukken voor een uitgebreidere toelichting op steun aan grote bedrijven.

Ook wordt er in spoor 1 bijgedragen aan arbeidsmarktinzet, in het bijzonder in het om- en bijscholen van werknemers met nieuwe technieken en processen om te kunnen gaan, het vergroten van digitale vaardigheden en het aantrekken van jongeren.

De inzet in spoor 1 correspondeert met de volgende activiteiten zoals benoemd in Artikel 8 lid 2 van de JTF-verordening EU 2021/1056, punten a), b), c), h) en zet ook in op:

- Arbeidsmarktinzet (o.a. om- en bijscholen van werknemers, vergroten arbeidsmobiliteit, betrekken specifieke doelgroepen zoals jongeren en langdurig werklozen, vergroten digitale vaardigheden, ondersteuning bij aanpassingen).

2. Investerings in technologie, systemen en infrastructuur

Om in de JTF-gebieden te komen tot nieuwe banen, is niet alleen innovatie, digitalisering en ondernemerschap nodig (spoor 1), maar zijn ook investeringen in de 'hardware' van de economie vereist. Doel van spoor 2 is om aan deze hardware bij te dragen, als randvoorwaarde voor het creëren van nieuwe banen. Spoor 1 en 2 vullen elkaar aan, en zijn beide nodig om het verlies van banen als gevolg van de transitie op te vangen.

Het gaat om investeringen in technologie, systemen en infrastructuur voor een duurzame maak- en procesindustrie (o.a. de staalindustrie, de chemiesector en de energiesector), om investeringen in hernieuwbare energie (energieopwek, energiesystemen) en in de bevordering van de circulaire economie (o.a. door onderzoeks- en innovatieprocessen en samenwerking tussen ondernemingen). Ook in spoor 2 wordt arbeidsmarktinzet gepleegd, om ervoor te zorgen dat werkenden, werkzoekenden en jongeren over de vaardigheden beschikken met nieuwe technologie, systemen en infrastructuur om te gaan, en hierin een baan kunnen vinden of behouden, onder meer door te investeren in opleidingscentra en dergelijke.

Deze inzet correspondeert met de volgende activiteiten zoals benoemd in Artikel 8 lid 2 van de JTF-verordening EU 2021/1056, punten d), e), j) en zet ook in op:

- Arbeidsmarktinzet (o.a. betrekken specifieke doelgroepen zoals jongeren en langdurig werklozen, ondersteuning bij aanpassingen).

3. Een wendbare en weerbare beroepsbevolking

Spoor 3 heeft als doel het versterken van het menselijk kapitaal en het bieden van maatschappelijk perspectief waardoor iedereen kan meekomen in de klimaattransitie.

De klimaattransitie heeft grote effecten op de arbeidsmarkt, zodat doelgroepen (werkenden, werkzoekenden en jongeren) van alle leeftijden en opleidingsniveaus, om mee te kunnen komen in de transformerende economie, d.w.z. hun baan kunnen behouden, of een (nieuwe) baan kunnen vinden, perspectief moet worden geboden. Sommige sectoren en banen verdwijnen volledig; werknemers moeten op zoek naar een nieuwe baan, en moeten hier voor worden omgeschoold en hierbij worden begeleid.

Andere sectoren transformeren volledig; de eisen die bedrijven stellen aan hun (toekomstig) personeel veranderen hiermee. Dit vraagt om inzet op het bij- en omscholen van de huidige werknemers én om het passend opleiden van jongeren en werkzoekenden.

Tot slot gaat de klimaattransitie gepaard met toenemende krapte op de arbeidsmarkt; een gebrek aan personeel kan op termijn tot negatieve sociaaleconomische gevolgen leiden in de JTF-regio's. Daarom zet spoor 3 ook in op het aantrekken van talent voor de techniek (o.a. door het Techniekpact), het stimuleren van een leven lang leren en op actieve inclusie en (daarmee) het beter benutten van onbenut potentieel (o.a. langdurig werklozen, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt), waardoor niemand wordt achtergelaten.

De inzet in spoor 3 correspondeert met de volgende activiteiten zoals benoemd in Artikel 8 lid 2 van de JTF-verordening EU 2021/1056, punten k), l), m) en o).

Door geopolitieke ontwikkelingen en de uitdagingen rond energie en klimaat heeft de Europese Commissie het Strategic Technologies for Europe Platform (STEP) ingesteld. STEP biedt binnen het JTF ruimte voor investeringen in innovatieve en kritieke technologieën die bijdragen aan de Europese strategische autonomie en aan de versterking van de industriële en technologische capaciteit van de Unie. Hierdoor wordt een extra spoor toegevoegd aan het JTF:

4. Strategic Technologies for Europe Platform (STEP)

Dit spoor is specifiek opgezet voor de regio Groningen-Emmen. Dit betekent een aanvullende impuls op de bestaande programmastructuur, gericht op de ontwikkeling, demonstratie en eerste industriële toepassing van schone en hulpbronnefficiënte technologieën (waaronder nettonul-technologieën), digitale en deep-tech-innovaties en biotechnologische toepassingen. Deze kritische technologieën dragen bij aan energie-efficiëntie, hernieuwbare energie, circulaire productieprocessen en duurzame waardeketens en versnellen zo de groene industriële transitie van de regio.

De inzet correspondeert met de activiteiten als bedoeld in artikel 8, lid 2, van Verordening (EU) 2021/1056, punt a), b), c), d), e), h) en j), voor zover deze verband houden met innovatieve en kritieke technologieën.

'De investeringen zullen in overeenstemming zijn met de STEP-verordening (Verordening (EU) 2024/795) en de STEP Guidance note (1) en zullen de ontwikkeling/productie van kritieke technologieën in een of meer van de drie STEP-sectoren ondersteunen. Artikel 2(2) van de STEP-verordening vereist om in aanmerking te komen dat een technologie in een van de drie sectoren kritiek is, wat op zijn beurt vereist dat aan een van de volgende voorwaarden wordt voldaan: a) het brengt een innovatief, opkomend en geavanceerd element met een aanzienlijk economisch potentieel naar de interne markt; OF b) het draagt bij aan het verminderen of voorkomen van de strategische afhankelijkheden van de Unie'.*

*Communication from the Commission, Guidance Note concerning certain provisions of Regulation (EU) 2024/795 establishing the Strategic Technologies for Europe Platform (STEP) - C(2024) 3148 final, 8 May 2025'

1. Programmastrategie: belangrijkste problemen en beleidsreacties

Tabel 1

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
<p>8. Regio's en mensen in staat stellen om te gaan met de sociale, werkgelegenheids-, economische en milieueffecten van de transitie naar de streefcijfers voor energie en klimaat voor 2030 van de Unie en een klimaatneutrale economie van de Unie uiterlijk in 2050, op basis van de Overeenkomst van Parijs</p>	<p>JSO8.1. Regio's en mensen in staat stellen om te gaan met de sociale, werkgelegenheids-, economische en milieueffecten van de transitie naar de streefcijfers voor energie en klimaat voor 2030 van de Unie en een klimaatneutrale economie van de Unie uiterlijk in 2050, op basis van de Overeenkomst van Parijs</p>	<p>Groningen-Emmen Gezien het aan de transitie gerelateerde maatschappelijke ongenoegen is het van belang om de transformatie opgave op een inclusieve wijze te laten plaatsvinden en de inwoners toekomstperspectief te bieden. Het JTF wordt met name ingezet als subsidie en een klein deel als financieringsinstrument voor de ondersteuning van startups. Met de toevoeging van STEP (Strategic Technologies for Europe Platform) wordt extra ingezet op productieve investeringen in innovatieve en kritieke technologieën die bijdragen aan de groene, digitale en biotechnologische transitie. STEP versterkt zo de industriële en technologische basis van de regio. IJmond De staalindustrie vormt de kern van het industriecluster IJmond. De transitie naar duurzame staalproductie is ingezet, maar hierbij gaat een deel van de fossiele banen verloren. Op termijn zullen alle 'fossiele' banen in het cluster ofwel verdwijnen ofwel compleet transformeren. Ook andere industrie- en energiebedrijven ondergaan een transitie. Groot-Rijnmond Rijnmond staat voor grote uitdagingen. Enerzijds vanwege de absolute omvang van de</p>

Met opmerkingen [FM2]: Toevoeging aan Tabel 1 conform feedback Koen.

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		<p>uitstoot, anderzijds vanwege een 'dubbele transitie' waarbij de economie zowel haar grondstoffen als haar fossiele producten moeten verduurzamen. Zeeuws-Vlaanderen/Vlissingen-Oost (ZV-VO) In ZV-VO zijn fossiele sectoren als raffinage, chemie en procesindustrie belangrijke economische dragers. De chemie vormt daarbinnen de kern. Met de transitie naar een groene economie verdwijnen banen in de fossiele industrie en verandert de aard van het werk volledig. Dit heeft grote sociaaleconomische gevolgen; West-Noord-Brabant De klimaattransitie zorgt voor verlies van fossiele banen. Ook indirecte banen verdwijnen. Het doel is om duurzame, nieuwe banen te creëren in het kerngebied. Er zijn kansen voor banen in de biobased en circulaire economie, duurzame energie (o.a. groene waterstof), nieuwe toepassingen voor CO2 en digitalisering. Zuid-Limburg De Zuid-Limburgse economie leunt sterk op de chemie, met Chemelot als banenmotor. De transitie naar duurzame grond- en brandstoffen is volop gaande. Hierbij verdwijnen fossiele banen. De sterke interne samenhang maakt Chemelot kwetsbaar. De JTF-inzet is om de negatieve sociaaleconomische effecten van de transitie op te vangen. Zowel IJmond, Rijnmond,</p>

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		Zeeuws-Vlaanderen, West-Noord-Brabant en Zuid-Limburg zetten het JTF in als subsidie. * Specifieke prioriteiten volgens de ESF+-verordening ** Zie voor de volledige teksten bijlagen Volledige Tabel 1 OP JTF en 3.0: Plan voor rechtvaardige transitie H1

2.1.1. Prioriteit: 7. STEP

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: JSO8.1. Regio's en mensen in staat stellen om te gaan met de sociale, werkgelegenheids-, economische en milieueffecten van de transitie naar de streefcijfers voor energie en klimaat voor 2030 van de Unie en een klimaatneutrale economie van de Unie uiterlijk in 2050, op basis van de Overeenkomst van Parijs (JTF)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Provincie Groningen en gemeente Emmen:

De klimaat- en energietransitie en het besluit om de gaswinning in Groningen te beëindigen hebben grote economische en maatschappelijke gevolgen voor de regio Groningen-Emmen. De urgentie van de groene en digitale transitie is hierdoor uitzonderlijk groot. De regio heeft een transitieplan ontwikkeld dat inzet op een toekomstbestendige, duurzame en digitale economie, passend bij het regionale karakter. De toevoeging van STEP aan het programma biedt een extra kans om deze industriële en technologische transitie te versnellen en bij te dragen aan de Europese strategische autonomie.

JTF wordt in de regio uitgevoerd langs drie bestaande sporen:

Spoor 1 richt zich op een nieuw economisch perspectief via vergroening en digitalisering van het mkb, nieuwe waardeketens en innovatie-ecosystemen die de transities versnellen.

Spoor 2 richt zich op een groen perspectief door investeringen in duurzame energie, hernieuwbare grondstoffen, circulaire productieprocessen en energie-infrastructuur voor een fossielvrije industrie.

Spoor 3 versterkt het menselijk kapitaal door scholing en arbeidsmarktgerichte initiatieven die bijdragen aan de structurele economische transformatie.

Met opmerkingen [FM3]: Dit was weer passen en meten, maar volgens mij past het zo net binnen de 8.000 tekens.

Aan deze drie sporen wordt een vierde spoor toegevoegd.

Spoor 4 – STEP

Met dit nieuwe spoor wordt uitvoering gegeven aan het Europese initiatief Strategic Technologies for Europe Platform (STEP). Dit spoor maakt het mogelijk om in de regio Groningen-Emmen te investeren in innovatieve en kritieke technologieën die bijdragen aan de Europese concurrentiekracht en technologische soevereiniteit. De focus ligt op drie domeinen: schone en hulpbronnefficiënte technologieën, digitale en deep-tech-innovaties en biotechnologische toepassingen.

De regio beschikt over een sterke kennis- en innovatiebasis (Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool, NHL Stenden, Greenwise Campus, Drenthe College, Noorderpoort en Alfa-college) en een industrieel ecosysteem waarin bedrijven als Nobian, Teijin Aramid, EEW Energy from Waste, BioBTX, Senbis, Avantium Delfzijl, Emmtec Industry & Technology, VoltH₂, Photanol en HyET Hydrogen actief zijn. Ook wordt in Groningen een AI-fabriek gerealiseerd waar kennisinstellingen en bedrijven samenwerken aan datagedreven productieprocessen. Deze partijen richten zich gezamenlijk op elektrificatie, waterstofproductie, CO₂-hergebruik, circulaire chemie, biobased grondstoffen, digital twins, artificiële intelligentie, robotica en nieuwe materialen.

De steun binnen dit spoor is bedoeld voor de ontwikkeling, demonstratie en eerste industriële toepassing van nieuwe technologieën, niet voor grootschalige commerciële uitrol. De acties sluiten aan op de actielijnen van spoor 1 (Economisch Perspectief – A, B, C en H) en spoor 2 (Groen Perspectief – D, E en J).

Voorbeelden van te ondersteunen acties:

- Tot stand brengen van duurzame startups op het gebied van kritische technologieën;
- Digitalisering en robotisering van het mkb in relatie tot de transitie, met aandacht voor toepassing van kritieke technologieën;
- Opzetten van "first of a kind" of Flagship projecten van nieuwe of kritische technologie in clusters en individuele bedrijven in de proces- en maakindustrie;
- Realiseren van demonstrators at scale voor eerste commerciële toepassing van innovatieve of kritieke technologie;
- (Door) ontwikkeling van initiatieven waar bedrijven en kennisinstellingen gezamenlijk toepassings- en/of marktgericht onderzoek doen op het gebied van kritische technologieën
- Investeren van bedrijven in productie van duurzame energiedragers, met name hernieuwbare gassen (biogas, syngas, groene waterstof) als grondstof voor industrie en duurzame biobrandstoffen (m.u.v. biobrandstoffen waarvoor reeds langer een bijmengverplichting geldt)
- Versneld terugdringen van het verbruik van fossiele brandstoffen als energiebron d.m.v. schone en hulpbronnen efficiënte technologieën als ook opslag(systemen) voor duurzame energie.
- Projecten van bedrijven (door o.m. innovaties) bij de (versnelde) omschakeling naar groene grondstoffen, duurzame waterstof, circulariteit, CCU en CCS en daarmee bij de aanpassing van hun productieprocessen;
- Het realiseren van utilitaire functies en slimme energiesystemen voor duurzame energie, regelbaar vermogen, innovatieve energieopslag en hulp- en grondstoffen in industriële clusters. Deze investeringen zijn randvoorwaardelijk voor productieve

investeringen ten dienste van diversificatie en transformatie van de industrie zoals beoogt in sporen 1 en 2.

De uitvoering van dit spoor vindt plaats via een apart uitvoeringsspoor binnen het programma, uitsluitend voor de regio Groningen-Emmen.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Spoor 4: STEP (Strategische Technologieën voor Europa)

De belangrijkste doelgroepen zijn ondernemingen, kennis- en onderwijsinstellingen en samenwerkingsverbanden uit deze doelgroepen die bijdragen aan de industriële, technologische en sociale transitie van de regio. Het betreft met name mkb's, innovatieve start-ups, scale-ups en grotere industriële ondernemingen in de chemie-, energie-, maak- en biobased sectoren, alsmede kennisinstellingen zoals de Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool, NHL Stenden, Greenwise Campus en de ROC's Drenthe College, Noorderpoort College en Alfa-college.

Binnen het nieuwe spoor 4 (STEP) behoren hiertoe ondernemingen en consortia die investeren in innovatieve of kritieke technologieën op het gebied van schone en hulpbronnefficiënte technologie, digitale en deep-tech-innovatie en biotechnologie.

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Bij de uitvoering van dit Programma JTF 2021-2027 worden de horizontale beginselen nageleefd, zoals bedoeld in artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie ("VEU") en in artikel 10 VWEU, met inbegrip van de beginselen subsidiariteit en evenredigheid als bedoeld in artikel 5 van het VEU. Hierbij wordt rekening gehouden met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

In de projectselectie wordt geborgd dat de projecten in dit programma de horizontale beginselen naleven. Projecten moeten daarnaast voldoen aan de verplichtingen van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en toegankelijkheid garanderen in overeenstemming met artikel 9 en met de wetgeving van de Unie tot harmonisering van toegankelijkheidseisen voor producten en diensten.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

Dit programma richt zich op de drie COROP-gebieden die samen de provincie Groningen omvatten:

- Oost-Groningen (NL111)

- Eemshaven-Delfzijl (NL112)
- Overig Groningen (NL113)

In verband met de nauwe verbinding tussen het industriecluster Emmen en de regio Eemshaven-Delfzijl maakt ook de gemeente Emmen, liggend in het COROP-gebied Zuidoost Drenthe (NL132), onderdeel uit van dit programma. De COROP-gebieden in Nederland maken onderdeel uit van het niveau NUTS 3 (kleine regio's voor specifieke diagnoses).

De Europese Commissie heeft op 27 januari 2022 de regionale steunkaart 2022-2027 voor Nederland goedgekeurd. Delen van de provincies Groningen en Drenthe (inclusief gemeente Emmen) zijn aangewezen als zogenaamde niet vooraf vastliggende steungebieden onder c). In deze gebieden liggen de maximale steunintensiteiten voor grote ondernemingen tussen 10% en 15%, afhankelijk van het BBP per inwoner.

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

In dit JTF programma is regio overschrijdende samenwerking een onderdeel van onze aanpak. Als provincie Groningen en gemeente Emmen geloven we sterk in een gezamenlijk aanpak in Noord-Nederlands verband. Deze samenwerking is reeds in andere programma's prominent aanwezig en ook voor het JTF programma zoeken we aansluiting en profiteren we graag van deze samenwerking. Concreet voorbeeld is dat de arbeidsmarkt in Noord-Nederland met elkaar is verbonden en dat we de uitdagingen hierin gezamenlijk oppakken. Vanuit het programma wordt actief gewezen op de mogelijkheid om deel te nemen aan grensoverschrijdende en transnationale programma's. Ook zal in de projecten worden bevorderd dat er kennis en competenties die noodzakelijk zijn om de kansen in de eigen regio en elders in Europa te verzilveren en verbinden. Hierin is onder de doelstelling een groener Europa ook aandacht voor thema's die aansluiten op het JTF. Om de deelname aan andere grensoverschrijdende en transnationale ETS-programma's te bevorderen, wordt er tevens periodiek afgestemd met het programmamanagement van die programma's (o.a. INTERREG Nederland-Duitsland, North Sea en North West Europe). Buiten deze gerichte aanpak zullen we waar relevant consortia wijzen op de kansen voor grensoverschrijdende samenwerking en zullen we de bestaande samenwerkingen benutten.

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

Voor spoor 4 (STEP) worden geen financieringsinstrumenten toegepast. De uitvoering vindt volledig plaats via subsidies aan ondernemingen, kennisinstellingen en samenwerkingsverbanden voor productieve investeringen in innovatieve en kritieke technologieën binnen de domeinen schone en hulpbronnefficiënte technologie, digitale en deep-tech-innovatie en biotechnologie.

De inzet van financieringsinstrumenten is reeds voorzien onder spoor 1 en 2, waar deze beter aansluiten bij vroegefase-investeringen. De TRL-niveaus waarop STEP zich richt (ontwikkeling, demonstratie en eerste toepassing) liggen verder in de innovatiefase en vereisen substantiëlere publieke ondersteuning. Subsidies zijn in deze context het meest geëigende instrument.

Daarnaast zou het opstarten van een nieuw kapitaalmarktonderzoek en de inrichting van een financieringsinstrument binnen STEP een te lange doorlooptijd met zich meebrengen, waardoor toepassing binnen de resterende programmaperiode niet uitvoerbaar is.

Aanhangsel 3

Artikel 22, lid 3, van de GB-verordening

Binnen dit JTF programma worden in de periode 2021-2027 minimaal 6 projecten aangewezen van strategisch belang: 1 per prioritaire as. Deze projecten worden in elk geval medio 2023 geselecteerd.

Strategische projecten zijn projecten die bijdragen aan het versterken van de regionale kracht van de industrie met als doel maatschappelijke én economische gevolgen van de transitie op te kunnen vangen. De projecten zijn een toonbeeld van samenwerking met een brede doelgroep in en tussen regio's en leveren een significante bijdrage aan de resultaat- en output indicatoren van het programma. Ook projecten met nauwe betrokkenheid van de industrie als geheel of een belangrijke bedrijfstak in de JTF regio kunnen als strategisch aangemerkt worden.

Per prioritaire as zal als strategisch tenminste 1 project geselecteerd worden met een breed consortium, een brede impact op de waardeketen en een substantieel effect op een sector, waarbij ook in kaart brengen van en oplossingen voor het wegnemen van belemmeringen voor een brede implementatie onderdeel van het project zijn.

Schaalbaarheid is ook kenmerkend voor een strategisch project. Voor circulair zullen mogelijk enkele strategische projecten worden geselecteerd, omdat de focus op dit thema ligt. Bij voorkeur 1 project gericht op aanpassingen in productieprocessen, in een dominante regionale industrie, waarbij nieuwe productieprocessen en hergebruik van afval als grondstof tot een 100% circulair concept leiden van importantie zal zijn voor de sector.

Met opmerkingen [FM4]: Moeten we dit nog aanpassen gezien we al twee strategische projecten hebben?